

Nyyssösten sukuseura ry

• ERIKOISNUMERO • ERIKOISNUMERO • ERIKOISNUMERO • ERIKOISNUMERO • ERIKOISNUMERO •

Arvoisa Nyyssösten sukuun kuuluva!

Tämäkertainen tiedotelehtemme on lähetetty
joukkokirjeenä yli 1400 Nyyssös-suvun jäsenelle.

Haluamme näin lisätä sukumme yhteenkuuluvuutta ja
toivottaa tervetulleeksi uusia jäseniä Nyyssösten Sukuseuraan.

Liity nyt jäseneksi!

Ensimmäinen vuosi ilmainen.

Vuosittainen jäsenmaksu

25,- / perhekunta.

Jäseneksi voit ilmoittautua
seuraavilla tavoilla:

- nettisivuilla: www.nyyssonen.info
- sähköpostitse:
heidi.markkanen@nyyssonen.info
- puhelimitse: 050-5959 789
(Kari Pekka Nyyssönen)

Jäsenkilpailu!

15.6.2008 mennessä

**jäseniksi
liittyneiden
kesken arvotaan**

**2 pääsylippua
Savonlinnan
Ooppera-
juhlille**

- Sukuseuramme toiminnan kulmakivenä on kerätä ja arkistoida sukuamme koskevaa tietoutta sekä saattaa sitä jäseniemme tietoon. Toivomme teidän lähettävän meille valokuvia, lehtileikkeitä ja kertomuksia, jotka koskevat Nyyssös-sukuamme. Ne auttavat yhä paremmin elävöittämään sukumme historiaa.
- Sukumme tutkimuksen kannalta on tärkeää pitää sukutietomme ajan tasalla. Kätevimmin se käy lähettämällä sukutietolomake Ari Kankkuselle. Lomake löytyy nettisivuiltamme www.nyyssonen.info tai tämän lehden sivulta 7.

• Sukututkimustiedot:

Ari Kankkunen
Kanervakuja 6 A 1, 78850 Varkaus
p. 040-825 3304
ari.kankkunen@saunalahti.fi

• Valokuvat, kertomukset:

Kari Pekka Nyyssönen
Paulinkuja 2 D 8, 79100 Leppävirta
p. 050-59 59 789
kari.nyyssonen@nyyssonen.info

TIEDOTE

• 15 •

1. toukokuuta

2008

AJANKOHTAISTA

Oikaisu sukukirjaan

Taulu 1745/1746:

Seija Sisko Katriina

Nyyssönen o.s. Lehvola

* 28.10.1949 Kuopiossa.

Nyyssönen nimi hänen kohdallaan on virheellinen.

Suomen Sukututkimusseuran puhelinneuvonta

Suomen Sukututkimusseura käynnisti tammikuun alussa puhelinneuvonnan, joka on tarkoitettu sukututkimuksensa juuri aloittaneille tai vasta vähän aikaa harrastaneille.

Sukututkimuksen puhelinneuvontaa annetaan tiistaisin ja torstaisin klo 19–20 ajalla 8.1.–29.5.2008 ja 2.9.–18.12.2008.

Puhelun hinta lankapuhelimesta on 8,21 senttiä + 1,47 senttiä/min ja matkapuhelimesta 29,13 senttiä/min. Hinnat ovat normaalit 010-puhelujen hinnat, joista ei Suomen Sukututkimusseuran kassaan kilahda senttiäkään. Seura tukee palvelua kustantamalla neuvontapuhelimen ja neuvon puhelimen välisestä soitonsiirrosta aiheutuvat kulut.

Puhelinneuvonnan numero on 010 387 7903.

Sukujuhla 2010

Seuraava sukujuhla ja vuosikokous järjestetään heinäkuussa 2010, jolloin juhli-taan seuran 10-vuotista taivalta. Pitopaikka päätetään myöhemmin.

seuran
INFO

www.nyyssonen.info

Heikki Nyyssönen puheenjohtaja
heikki.nyyssonen@posti.talonetti.fi / puh. 08-5566 963
Taskilantie 29 A 3, 90580 Oulu

Heidi Markkanen jäsenasiat, tiedote
heidi.markkanen@nyyssonen.info

Ari Kankkunen tutkimusvastaava, sukutietojen tilaukset
ari.kankkunen@saunalahti.fi / puh. 040-8253 304
Kanervakuja 6 A 1, 78850 Varkaus

Puheenjohtajan palsta

• Heikki Nyyssönen, Oulu

Hyvä sukulainen!

Nyyssösten Sukuseura ry lähestyy Sinua tämän, seuran tiedotteen erikoisnumeron, muodossa. Haluamme tavoittaa mahdollisimman monet Nyyssösten sukuun kuuluvat, myös ne, jotka eivät ehkä vielä tiedä sukuseuran olevan olemassa. Toivomme, että saamme vireästi toimivaan sukuseuraamme tällä tavalla myös uusia jäseniä. Tällä hetkellä, kun seura on toiminut vajaat kahdeksan vuotta, jäseniä on hieman yli 200.

Nykytiedon mukaan me kaikki Nyyssöset polveudumme samasta kantaisästä, 1500-luvun alkupuolella Joroisten Savuniemellä eläneestä Olli Nyyssösestä. Savuniemeen esisämme näyttävät siirtyneen Säämingin Haapalahdesta. Aikojen kuluessa sukumme on kasvanut varsin laajaksi. Kasvusta saa jonkinlaisen käsityksen siitä, että Nyyssösten Suku I -kirjassa kantaisän jälkeläisiä on yli 17.000.

Nyyssösten Sukuseura on perustettu Varkaudessa 26.8.2000. Seura syntyi Paavo Nyyssösen (Vantaa) ja Ari Kankkusen (Varkaus) ideoimana. Paavo on sukuseuran ensimmäinen puheenjohtaja ja Ari sen tutkimusvastaava. Ensimmäistä sukujuhlaa vietimme kesällä 2002 Jäppilässä, joka on myös seuran virallinen kotipaikka. Sen jälkeen olemme kokoontuneet Suonenjoella kesällä 2004 ja Pieksämäellä viime kesänä. Osallistujia juhlissa on ollut runsaasti, aina ulkomaita myöten. Seuraavassa sukujuhlissa kesällä 2010 juhlimme sukuseuran 10-vuotista taivalta. Tervetuloa mukaan! Ajankohta ja pitopaikka selviävät vähän tuonnempana.

Sukuseuran asioita hoitaa hallitus, joka valitaan kolmi-vuotiskaudeksi sukujuhlissa pidettävässä vuosikokouksessa. Nykyisessä hallituksessa on seitsemän jäsentä: Aki Nyyssönen Savonlinnasta, Ari Kankkunen Varkaudesta, Esko Nyyssönen Iittalasta, Heidi Markkanen (sihteeri) Espoosta, allekirjoittanut (puheenjohtaja) Oulusta, Kari Pekka Nyyssönen Leppävirralta ja Marianne Sartomaa Pieksämäeltä. Hallitus kokoontuu yleensä kolme kertaa vuodessa. Hallituksen toimintaa ohjaavat sukuseuran säännöt, jotka määrittelevät seuran tarkoituksen seuraavasti: selvittää suvun vaihteita ja historiaa, vaalia suvun perinteitä ja edistää yhteenkuuluvaisuuden tunnetta jäsentensä keskuudessa.

Seura on hankkinut omat tunnukset, viirin ja vaakunan. Vaakunan symboliikka kuvaa suvun savolaista alkuperää, kaskiviljelyä sekä opin tielle ponnistelua. Perinteiden vaalimista edustaa Savuniemeen kantaisän asuinsijoille perustettu muistomerkki. Suvun historiaa taas valottaa erinomaisesti edellä mainittu ensimmäinen 860-sivuinen sukukirja. Kirjan tekijät ovat Ari Kankkunen ja Marianne Sartomaa. Kirjaa on tällä hetkellä vielä saatavilla, tilauksia ottaa vastaan Esko Nyyssönen (esko.nyyssonen@nyyssonen.info).

Kaikki Olli Nyyssösen jälkeläiset eivät vielä Sukukirja-ykköseen mahtuneet eikä kaikkia sukuhaaroja ole vielä tutkittu. Tutkimus jatkuu ja sukukirjan täydennysosa on työn alla. Siihen saataneen mukaan myös Pohjanmaan Nyyssöset.

”Se puu kaatuu, joka juurensa unohtaa”, on J.V. Snellman sanonut. Snellman varoitti suomalaisia unohtamasta omaa historiaamme ja sen opetuksia. Sanonta antaa sukuseurallemme olemassaolon oikeutuksen ja velvollisuuden muistuttaa suvun jäseniä yhteisistä juuristamme. •

Ville Nyyssönen – liikemies, radiotoimittaja, muusikko ja näyttelijä

• Raija Sihvonen o.s. Nyyssönen, Kuopio

Serkkuni ja ikätoverini Ville (Viljo Emil) Nyyssönen (sukukirjan taulu nro 57) syntyi Kuopiossa Arne ja Helmi Nyyssösen perheen esikoisena 27.7.1943. Vanhemmat olivat hyväntahtoisia, aina auttamishaluisia ja ahkeria työhimiä. Kodissa oli turvallinen ja valoisa ilmapiiri, eikä sieltä huumoriakaan puuttunut. Elämän tukevaa kuvitteellista kivijalkaa voisi luonnehtia sillä, että kaikki Villen lapsuusajan kotitalot, Asuntola, Ilmarinen ja Virkamiestalo, komeilevat edelleen Kuopion katukuvassa.

Villen koulutie alkoi Snellmanin kansakoulussa. Anna-Liisa Aalto oli varmaan hyvä opettaja, mutta hänen ja Villen kiinnostukset eivät useinkaan kohdanneet. Tämän tästä oli repussa opettajan huomautuslappuja kotiin vietäväksi. Eivät ne sinne koskaan päätyneet. Reppuun Ville sen sijaan kerran pakkasi äidin paistamat, tuoreet munkit. Kadulla ne menivät hyvin kaupaksi ilman aakkosiakin!

Kodin siirryttyä Virkamiestaloon, koulu vaihtui Puistokouluksi ja opettaja Elvi Riihijärveksi. Juuri hän huomasi Villen musiikilliset taipumukset ja ryhtyi laulattamaan. Pian Villeä vietiin jo viulutunneille Kuopion musiikkiopistoon, jossa hän sai opettajakseen viulisti Tauno Tiikkaisen. Taipumuksia musiikkiin löytyy molempien vanhempien puolelta. Isä soitteli viulua ja äiti mandoliinia ja haitaria.

Vuonna 1952 valmistunut Virkamiestalo oli suuri ja lapsia paljon. Villen isä oli talon legendaarinen talonmies, joka aina ystävällisenä ja avuliana piti huolen niin talosta kuin sen asukkaista. Samoin äiti siivosi ja pesi monelle talon

perheellekin pyykit. Siihen aikaan ei ollut nuorisohjaajia, eikä tietoaakaan valmiista virikkeellisistä toimintaympäristöistä. Ihan omasta mielikuvituksesta ja kekseliäisyydestä kumpusivat pihan leikit. Talon C-rapun ullakolla lapset esittivät yleisölle pienestä maksusta musiikkia ja muuta ohjelmaa. Pihamaalle pystytettiin sirkus, jossa Ville lauloi täysin palkein yleisön riemuksi ja kesitytti leijonaa (vastahakoista kissaansa). Pikkuveljen ja muutaman muun talon lapsen kanssa Ville kulki tiernapoikana ja esitti musiikkia muissakin tilaisuuksissa. Riihijärven perhe asui myös Virkamiestalossa. Kapteeni Riihijärvi johdatti omat poikansa Heikin ja Laurin sekä Villen veljensä Karin kanssa Partiolippukunta Puijon Poikiin. Tästä tulikin mieluisa ja pitkäaikainen harrastus.

Kiinnostus näyttelemiseen vei Kuopion kaupunginteatterin nuorisolinjalle. Teatteri sijaitti silloin vielä Työväenyhdistyksen puutalossa torin laidalla. *Satumaan portinvartija* näytelmässä vuoden 1959 syyskaudella Ville sai teatterin ensikasteen sepän roolissa. Näytelmän ohjasi tuolloin Kuopiossa vaikuttanut näyttelijä/ohjaaja Rauni (Molle) Mollberg, hiljattain edesmentynyt taiteilijaprofessori. Samaa aikaan nuorisolinjalla olivat mm. Heikki (alias Juhana af) Gran ja Mauri Saikkonen. Molle kehotti Villeä ja Mauria hakeutumaan teatterikouluun. Mauri pääsi, äiti ei päästänyt Villeä. Teatteri säilyi kuitenkin kuvioissa.

Työkokemusta nuorukaiselle antoi Kuopion Musiikkiliike ja Musiikki Kärki. Liikemiesvaisto veti kauppakouluun. Viulu oli vaihtunut kontrabassoon ja samaan aikaan hän liittyi Pentti Kyröksen orkesteriin. Myöhemmin hän soitti vuosia mm. Alpo Pohjan

johtamassa Marion Rungin taustaorkesterissa, sekä kuopiolaisen Jorma Antikaisen, Kinen orkesterissa. Soittaminen vaikutti jo opiskeluun kauppakoulussa niin, että rehtori lähetti viestin: "Voisitko tulla edes kahville." Merkantiksi Ville kuitenkin valmistui ja työpaikka löytyi teollisuuden materiaaleja markkinoivasta yhtiöstä. Sitä seurasi kavereiden kanssa perustettu Tarvikekonttori. Sitten Tarvatalo Carlsonin ostajaksi, siitä ostopäälliköksi, markkinointipäälliköksi, johtoryhmän jäseneksi ja luottopäälliköksi. Ville oli työn ohessa valmistunut myös kauppateknikoksi. Päivät kuluivat työssä, illat teatterissa ja yöt kapakassa soittamassa. Ville perusti 1970-luvulla oman tekstiilialan yrityksen, jolla oli toimipiste viidessä Kuopion lähi-kunnassa. Sitten taas uusia haasteita tarjosi Kuopion Rauta- ja Koneyhtymä.

Sanavalmiina ja monenlaisia aiheita hallitsevana Villeä pyydettiin Yleisradion Kuopion aluetoimitukseen tekemään otsikko-ohjelmaa Yritysradio. Tätä kahdesti viikossa lähetettävää, puolesta tunnista tuntiin kestävää ohjelmaa, hän teki vuosia vapaana toimittajana, kunnes siirtyi vakinaiseksi vuonna 1991. Ville on toimittanut ohjelmia myös Ylen valtakunnan verkkoon. Radion oman koulutuksen lisäksi hän kävi tenttimässä tiedotusopin Helsingin yliopis-

tossa. Kuopion ja sen ympäristön radiokuuntelijoille Ville on tullut tutuksi mitä moninaisimpien radio-ohjelmien tiimoilta, toimittajana, juontajana ja haastattelijana. Vaikka ohjelmaan on tullut äkillinen muutos, ei se Villeä ole häntänyt, puhetta on piisannut tunninkin verran liki "aidanseipästä".

Näyttelemisen vei miestä. Nuorisolinjan aikaan rooleja oli useissa satunäytelmissä. Myöhemmin Kuopion Yhteisteatterissa näyttelemisen lisäksi hän myös soitti teatteriorkesterissa. Tuohon aikaan sijoittuvat mm. osat näytelmissä *Pikku Pietarin piha*, *Nummisuutarit* ja *Tukkijoella*. Ville oli mukana myös paikallisessa Jynkän kesäteatterissa, 1980–90-luvulla näytelmissä *Kätkäläinen* ja *Rajaralli*. Rautalammilla alkujaan Runon ja laulun illaksi suunniteltu Eino Leino -tapahtuma kasvoi kesäteatteriksi. Siellä Villellä on ollut pääosa monessa näytelmässä. Kuopiolaisessa Tellusteatterissa esitettiin vuonna 1990 näytelmää *Tango Verissä*. Yllättäen pääosan esittäjä jouduttiin vaihtamaan ja Villeä pyydettiin hätiin. Aikaa esitykseen oli vain muutamia päiviä, mutta Ville veti runsasreplikkisen ja lauluja sisältävän osan tyyliä näytäntökauden loppuun! Työtä on riittänyt myös Varkauden teatterissa. Merkittäviä rooleja on tähän mennessä ollut kahdeksassa näytelmässä, mm. *Poh-*

jalaisia, *Danny musikaali* (87 esityskertaa), päärooli *Tähtikääntäjässä* ja tällä hetkellä Ismo Sajakorven käsikirjoitukseen perustuvassa *Tunteen palo* näytelmässä, johon musiikin on säveltänyt alkujaan myös kuopiolainen Antti Hyvärinen.

Näyttelijä Kaarlo Juurela ja Ville käsikirjoittivat ja esittivät pääosat musiikillisessa *Elämän Kabaree*, *Ville ja Kalle ystävineen*. Sitä esitettiin Varkauden teatterissa sekä maakunnan alueelle suunnatuilla keikoilla 40 kertaa. Uutta *Savolainen Kabaree* -ohjelmaa, johon käsikirjoituksen teki radiotoimittaja Maxi Kaukonen ja musiikista vastasivat Meick, Ville ja Janne Nyyssönen, esitettiin Ravintola-Hotelli Rauhalahdessa monta vuotta, lisäksi Varkauden Kuntorannassa. Kutsuipa euroedustaja Mirja Rynnänen esittämään sen Brysseliin asti.

Jos olivat Villen vanhemmat joutuisia töissään, ei voi Villeäkään loivaliikkeiseksi sanoa. Mukaan mahtuu laulu-keikkojen ja näytelmäsovitus-ten lisäksi myös esiintymisiä stand up -koomikkona. Jo 10 vuoden ajan Ville on juontanut Kuopion torilla järjestetty-

jä *Elonkorjuumarkkinoita* ja *Juhannusjuhla* Rauhalahdessa. Eikä omena ole pudonnut kauas Villeltäkään. Lapsista Minna laulaa, soittaa pianoa ja huilua; Susanna on harrastajana näyttelijä; Kimmo on radiomies: tekninen tuottaja, juontaja ja tekniikan opettaja (Yle ja Kuopion Radio Cantti); Janne on näyttelijä ja muusikko: säveltää, sanoittaa, sovittaa, soittaa ja laulaa; Eemeli on harjoittelijana näyttelijä. Lapsenlapsissakin on jo taipumukset näkyvissä: Italiassa asuvan Minnan 10-vuotias tytär Beatrice oli katsomassa Rautalammien teatteriesitystä ja antoi näytöksen jälkeen kritiikkiä: "Onkohan tätä joku ohjannut?"

Nyt vauhti on hivenen rauhallisempaa. Vakavan sairauskohtauksen vuoksi Ville jäi radiosta eläkkeelle vuonna 2003, oltuaan 12 vuotta vakinaisena toimittajana. Katsoesani Pirkko-vaimonsa vieressä istuvaa haastateltavaani, näen elämänmyönteisen, voimakkaasti taiteellista ilmaisuvomaa uhkuvan persoonallisuuden, joka ei pienistä lannistu. Hän on esityksillään edelleen valmis tuomaan iloa ja elämänrikkautta meille muille. •

Tellusteatterin Tango veressä -näytelmässä on tapahtunut henkilövaihdos. Pääosan "hurmuri" Toivo Notkoa esittää Ville Nyyssönen (keskellä). Orkesterin laulusolistina on Lahja (Heli Sova-Onnukka) ja kapellimestarina Leppä (Risto Auvinen).

Taas leivokset ilmassa leikkiä lyö ...

• Heikki Nyyssönen, Oulu

Tänäkin keväänä juhlietaan uusia ylioppilaita, varmaan myös monessa Nyyssös-kodissa. Mieleeni muistuvat omat lakkiaiseni vuodelta 1956. Valmistuin Kuopion lyseosta, jota kävi jonkin aikaa myös Spede, alun perin Speedy, Pasanen. Spedellä eli Pertillä oli paljon harrastuksia, joita koulunkäynti pahasti häiritsi. Keväällä 1948 hän sai todistukseensa viisi nelosta ja jäi luokalleen. Ylioppilaaksi Spede kirjoitti olympiakeväänä 1952 Iisalmen lyseossa.

Noista 1950-luvun kovin kaukaisista päivistä ylioppilaiden määrä on kasvanut räjähdysmäisesti, noin neljästä tuhannesta suurin piirtein kymmenkertaiseksi. Sata vuotta aikaisemmin, 1850-luvulla, ylioppilaita valmistui vuosittain vaivaiset 70! Ei ihme, että ylioppilaat olivat kansan keskuudessa arvostettuja harvinaisuuksia. Siihen viittaa myös oheinen Sanomalehti Savossa 14.9.1885 ilmestynyt kirjoitus:

Nämä Savikosken arpajaiset olivat muutoin kaikin puolin hyvin onnistuneet; waan tuo Karttulan wallitsewa "säätjeroitus" piti tässäkin, kansallisjuhlassa, paikkansa. Ainoastaan ne muutammat ylioppilaat, joita tänne oli saapunut, nähtiin wapaasti hyöriwän kansan seassa; waan muut "säätjhenkilöt", joita täällä onkin hywin paljon, pitivät itsensä kiintiästi seurapiirissään jyrkästi eroitettuna "kansan lapsista"! Kirjoittaja on nimimerkki "Korwen poika".

Vielä 1800-luvun lopulla ylioppilas oli siis "säätjhenkilö". Tavallisesta kansasta hän erotautui univormullaan, johon kuului alun perin myös miekka. Ylioppilailla oli itse asiassa univormupakko, jonka perusteella myös poliisi saattoi heidät tunnistaa. Järjestyshäiriöön syyllistynyttä ylioppilasta ei kuitenkaan viety putkaan, vaan asia käsiteltiin yliopiston omissa elimissä. Oheisessa vuodelta 1877 peräisin olevassa valokuvassa ylioppilaan "univormusta" on jäljellä enää

Kuvan ylioppilaan asu ja koko olemus viestii herraskaisuutta, jota sikari vielä korostaa.

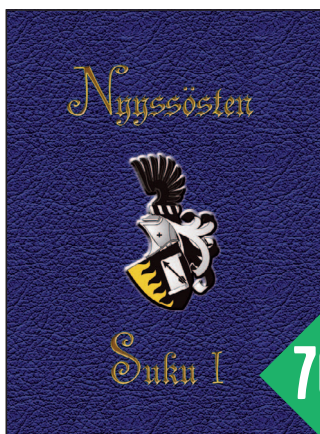
vain musta lakki.

Kuten sanottu, olen itse Nyyssös-ylioppilas vuosimallia 1956 – montakohan meitä silloin kaikkiaan oli? Kirjoitukset menivät kohtalaisen hyvin, mikä tietenkin ilahdutti myös opettajiani. Ranskan lehtori oli jopa niin ilahtunut, että hän hankki paikallisilta rotari- ja

lions-klubeilta rahat pukuun, paitaan ja kravattiin. Siinä vaiheessa ylioppilaan univormu oli jo kovasti arkipäiväistynyt. Siihen kuuluivat enää tumma puku, valkoinen paita ja hopeanharmaa kravatti.

Palataanpa lopuksi vielä juttuni alussa mainittuun Kuopion lyseon "mallioppilaaseen" ja vuoden 1957 kevääseen, jolloin aloittelin yliopisto-opiskelua Helsingissä. Nykyään puhutaan paljon ilmaston lämpenemisestä, em. vappuna siitä ei ollut tietoakaan. Helsingissä satoi vappuna lunta taivaan täydeltä. Se ei kuitenkaan pahemmin häirinnyt ylioppilaiden perinteistä vapun juhlintaa Ullanlinnan kentällä. Syötiin tippaleipiä ja juotiin mm. siimaa. Juhlamojen ohjaajana toimi kukapas muu kuin Spede Pasanen. Mieleeni on jäänyt erityisesti Speden vappuhenkinen säätiedotus, joka saa tässä edustaa savolaisittain virittyä opiskelijahuumoria. Tiedotus päättyi jotensakin näin: "Uutta puhdasta lunta kolme senttimetriä: saa-keli." •

Nyyssös-tuotteet

20,-

70,-

Kirjatilaukset:
Esko Nyyssönen,
puh. 0400-237671. (ei-jäsenet 75,-)

8,-

Muut tuotetilaukset:
Lempi Markkanen,
puh. 040-7312833.

15,-

"Rojuhaude"

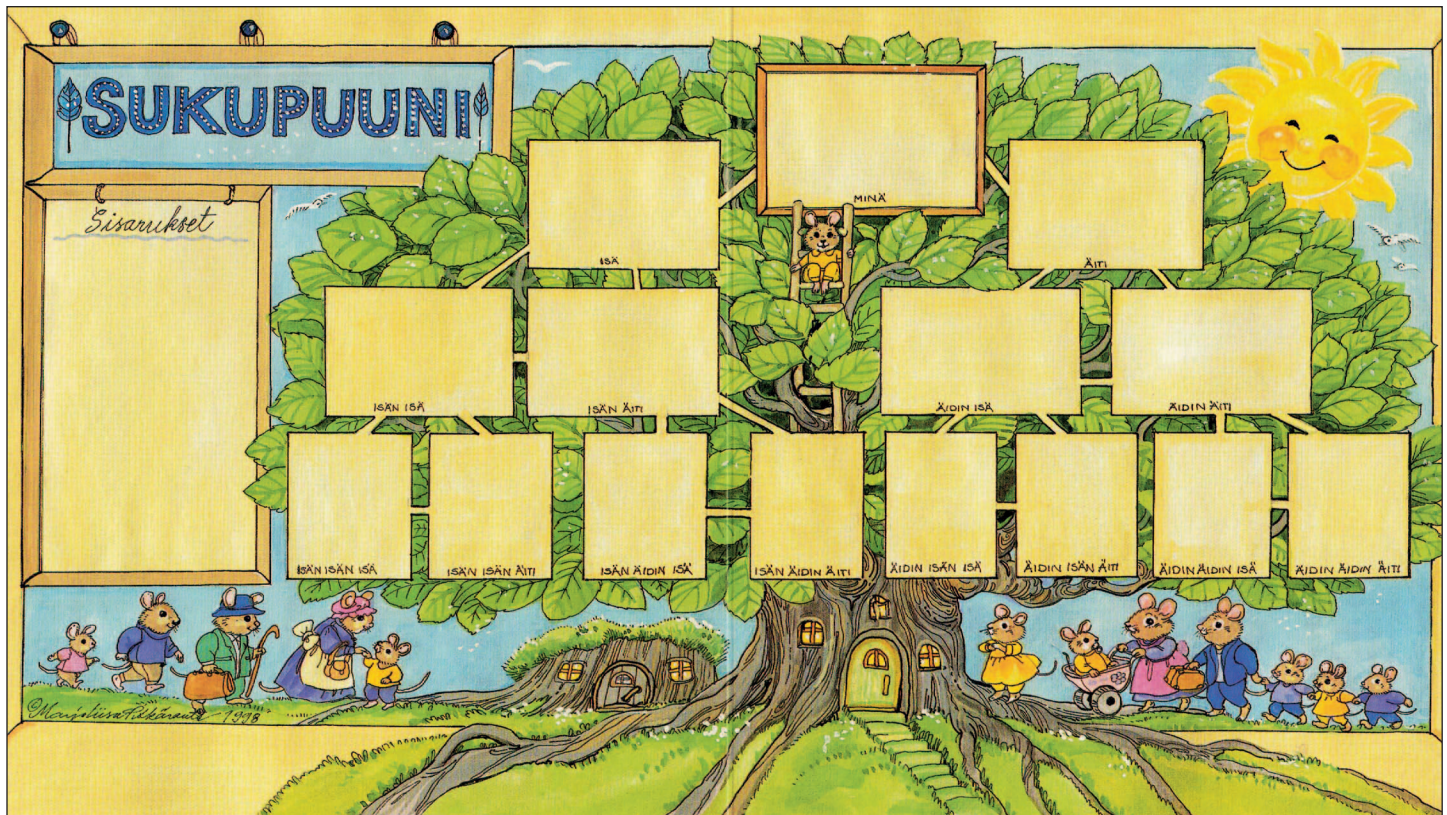
(vastaa nykyajan yrttikylpyä)

- Muurahaispesää muurahaisineen
- Suolaheinää
- Kuusenkerkkää
- Suopursua
- Kanervia

Ainekset laitettiin suureen puutynnyriin ja kiehuvaan vettä päälle. Haudutettiin, kunnes kärsi mennä istumaan (kaulaa myöten). Tepsi lähes kaikkiin taanomaisiin tauteihin, mm. vilustumisiin, kolotuksiin ja virtsatietulehduksiin.

Isäni (Eino Nyyssönen, 1886–1966) teki ko. hauteen itselleen melko säännöllisesti, myös muille tarvitseville. Lapset saivat aina lähteä tarpeiden hakuun.

Katri Kankkunen o.s. Nyyssönen,
marraskuu 2003 (tallentanut Ari Kankkunen)

© Kaija Lindforss, Sepontie 1 C, 02130 Espoo, puh. 09-467 896

Pääministerin isoisä käsityönopettajana

• Paavo Nyysönen, Vantaa

Aloitin kansakoulun Lempyyn kylällä vuonna 1945. Tällöin oli kulunut sodan päättymisestä aika tarkalleen vuosi. Lempyllekin oli muuttanut paljon siirtolaisia Karjalasta. He asustivat kylän suurimmissa taloissa. Useilla siirtolaisperheillä oli myös paljon lapsia. Niinpä luokallani oli myös siirtolaispoikia ja -tyttöjä.

Muistelen, että puukäsityöt aloitettiin vasta kolmannelta tai neljänneltä luokalta. No, käsitöissä ei ollut mitään erikoista, sillä olinhan jo tottunut käsittelemään sahaa, kirvestä ja puukkoa jo kotona. Samoin olin nähnyt kuinka pankkoreen tekijä oli valmistanut meidän tuvassa rekiparin sedän käyttöön.

Meillä koulussa oli käsityönopettajana Vilho Vanhanen, joka oli myös muuttanut Karjalasta kylälle. Hän asusti vaimonsa ja kahden poikansa kanssa Pukkiharju-nimisessä talossa, noin kilometri Kuopioon päin. Pojat olivat jo melkein miestenkirjoissa. Vanhimman pojan nimi oli Tatu ja nuoremman Tuovi. Muistelen, että

Tatu kävi oppikoulua Suonenjoella, mutta Tuovi teki isänsä kanssa pelto- ja metsätöitä kotonaan. Vilhosta on jäänyt mieleeni erikoisesti se, että hän oli luonteeltaan hyvin kiivas ja nopeasti syttyvä.

Kun aloitimme puutyöt, oli ensimmäisenä tehtävänä veistellä laudasta verkon puikkari. Toisena tehtävänä oli jauhekoussikan tekeminen, jossa lähtömateriaalina oli koivuhallo, joka kaivettiin esiin koulun halkoliiteristä. Veistelin koivuhaloista omasta mielestäni aika siron näköisen koussikkaan. Silottelutyön tein ensin raspilla ja loppusilauksen hioin santapaperilla. Valmistuneet esineet varastoitiin lukukauden loppuun saakka käsityösalissa oleeseen kaappiin. Jokainen laittoi nimensä omaan tekeleeseensä. Sitten kun kaikilla oli työ valmiina, oli se vietävä opettajalle arvosteltavaksi.

Erään veistotunnin alussa opettaja pyysi taas jokaisen tuomaan työnsä hänelle nähtäväksi. Minäkin menin kaapille ottamaan tekelettäni, mutta kauhukseni huomasin, että sitä ei löytynyt mistään. Menin opettajan luokse itkua vääntä-

en ja kerroin Vanhaselle, että en löydä esinettä mistään. Hetken mietittyään hän sanoi minulle: "Kyllä olen nähnyt, että teit viime viikolla koussikan valmiiksi. Ootas hetki, mennääs tuonne toiselle kaapille, missä ovat ylemmän luokan poikien työt."

Hän avasi kaapin oven, joka oli täynnä erilaisia puuesineitä. Olipa joukossa muutama jauhekoussikakin. Tunsin heti hyllystä omani ja sanoin, että tuo on minun työni. Hän otti esineen käteensä ja pyöritteli sitä hetken ja sanoi: "Tässä lukee: Olli R. 5. luokka."

Hän ojensi sen sitten minulle. Muistin, että olin laittanut nimeni koussikan kädensijaan. Silmäilyäni hetken huomasin, että sieltähän se nimi paistoi – tosin heikosti. Nimeni oli yritetty poistaa santapaperilla, mutta homma oli jäänyt puolitiehen. Näytin sitä opettajalle joka totesi: "No niinpä onkin!" Panin merkille, kuinka Vanhasen naamalle nousi puna. Hän jatkoi: "Se saatanan Olli! Sillä oli rästissä tämä koussikan teko ja nyt se laiskimus on varastanut sinun käsityösi!"

Siinä silmänräpäyksessä

hän meni vieressä olevan luokahuoneen ovelle, missä ylemmät luokat olivat jonkin aineen oppitunnilla. Hän avasi oven ja karjaisi: "Olli tulepas tänne!"

Olli astui veistoluokkaan pa-haa aavistamatta. Opettaja tarttui Olli-pojan vaaleaan, aika pitkään tukkaan ja heitti hänet veistosalin lattialle pitkin ja karjaisi: "Sinä helvetin juippi minkä teit! Minä hieman tätä ounastelinkin." Olli väänsi itkua ja kysyi: "Mitä minä olen tehnyt?" "Kyllä sinä sen tiedät", vastasi Vanhanen ja heitti uudestaan poikaa niin, että hänen päänsä jysähti höyläpenkin jalustaan. Me muut pojat katselimme Ollia hieman säälistä. Hän kömpi ylös lattialta ja meni vesilavuaarin luo ja alkoi pestä verta valuvaa suutaan.

Asiasta ei puhuttu sen jälkeen mitään. Veistotunnit jatkuivat ja Olli oli niissä mukana siinä kuin me muutkin. Olen jäljestäpäin ajatellut, että kuinkahan open olisi käynyt, jos kyseinen tapaus olisi tapahtunut nykyaikana. Joka tapauksessa Vilho Vanhanen oli hyvä opettaja. Hän vaati aina sanoen: "Sen minkä teette, tehkää se kunnolla!" •

Tutkimustilanne pääsiäisen aikaan

• Ari Kankkunen, Varkaus

Sukukirja I:n teosta on jo pikku hiljaa toivuttu ja katseet suunnattu uusiin haasteisiin. Kirjan täydennysosan teko on hyvässä vauhdissa ja niin uudet kuin sukukirjaa täydentävätkin tiedot ovat tervetulleita; samoin valokuvat, asiakirjat, sukutarinat jne. Tietojen lähettämässä voitte käyttää apuna viereisen sivun lomaketta, toki vapaamuotoisestikin lähetetyt kelpaavat.

Hallituksemme uusi jäsen Kari Pekka Nyyssönen Leppävirralta on saanut lyhyessä ajassa paljon aikaan kiertäessään haastattelemassa sukumme jäseniä ja dokumentoidessaan sukuaineistoa. Täydentävää tietoa on tullut runsaasti, onpa mukana uuttakin tietoa. Arvokasta työtä! Mikäli katsotte jonkun sukunne jäsenen haastattelun tärkeäksi, niin ottaa rohkeasti Kariin yhteyttä.

Olemme saaneet joukkoomme uuden sukuhaaran – tervetuloa Nyyssiset! Sukukirja I:n taulussa 1082 mainitun, Suomenjoen Lieteenmäeltä lähtöisin olevan, suutarimestari Aatami Nyyssösen jälkipolvet on kirjattu kirkonkirjoihin sukunimellä Nyyssinen. Nimenkantajia ei ole enää kuin muutama jäljellä. Tietoja jälkipolvista olen saanut Lappeenrantalaiselta Ilkka Nyyssiseltä, lämmin kiitos Ilkalle!

Pohjanmaan sukuhaaraankin olemme saaneet valaistusta. Sukututkija Erkki J. Hämäläinen Helsingistä on tehnyt suurtyön selvittäessään Nyyssösten suvun leviämistä seudulle. Pohjatyon tutkimukselle teki ensimmäinen puheenjohtajamme Paavo Nyyssönen. On selvinnyt, että taulussa 2 mainittu Heikki Nyyssönen on tosiaan lähtenyt 1500-luvun puolivälin maissa Rautalamille ja sieltä 1570-luvun alus-

sa Evijärvelle (mainitaan itsellisenä vuonna 1574). Muitakin nuorempia Nyyssösiä on tutkimuksessa tullut esille, he ovat todennäköisesti Heikin poikia? Evijärvellä 1736–1762 mainitaan itsellisenä Erkki Nyyssönen, joka saattaa olla sukukirjan taulussa 215 mainittu Erkki Nyyssönen? Nämä mainitut henkilöt ovat varmasti sukuun kuuluvia, mutta nykypäivään päin tullessa sukunimen käyttö on melko sekavaa, Erkki J. Hämäläisen sanoin: ”Pohjanmaan sukunimisysteemi poikesi tuolloin Savossa käytetystä sukunimijärjestelmästä. Sukunimeä ei käytetty Pohjanmaalla 1700-luvulla samalla tavalla kuin nykyään. Talonnimi oli ikään kuin sukunimi. Jos henkilö muutti kotivävyksi toiseen taloon kuten Juhani Erkinpoika Nyyssönen, alkoi hän käyttää morsiamensa kotitalon nimeä hyläten entisen sukunimensä. Samoin jos henki-

lö hankki tilan esimerkiksi ottamalla autiotilan viljelykseen tai ostamalla talon kauppakirjalla, otti hän silloinkin sukunimen uuden tilan mukaan. Jopa rengit ja piit Pohjanmaalla vaihtoivat nimeä, men-tyään palkollisiksi uuteen taloon, tämän talon nimen mukaan. Nyyssösten jäljittäminen on juuri tästä syystä hankalaa Pohjanmaalla, kun he saattavat esiintyä siellä aivan toisella nimellä.” Jatkamme tämänkin sukuhaaran tutkimista.

Monien Nyyssösten vaiheet kaipaavat lisäselvitystä. Kun oma osaamisemme ei riitä, niin käytämme apuna ammattitutkijoita. Paavo Nyyssönen on edelleen tukena kaikessa tutkimustyössä. Yhteistyö Varkauden seudun sukututkijoiden (www.varkaudenseutu.fi/) järjestöt/harrastekerhot) kansa jatkuu Nimihakemisto Savon tuomikirjoihin 1639–1809-hankkeen merkeissä. •

Martti Nyysinen, Lappeenranta 1905–1995

• SI Archives: Emigrant Register (SI Arkisto: Siirtolaisrekisteri) / Ilkka Nyysinen, Lappeenranta

Martti Eljas Nyysinen, s. 19.2.1905 Orimattilassa, lähti Hangosta 18.5.1927 Arcutus-laivalla Englantiin ja Lontoosta 18.5.1927 hän jatkoi matkaa Ormande-laivalla Australiaan. Hän saapui Brisbaneen 11.7.1927.

Martti matkusti Gympieen, missä hän työskenteli banaanimaanviljelyksillä Cedar Creek -alueella. Vuonna 1929 hän siirtyi Tullyn alueelle, missä hän työskenteli ruohonhak-

kaajana. Noin vuonna 1931 hän siirtyi Mount Isaan, missä hän työskenteli vuoteen 1935.

Vuonna 1935 Martti palasi Suomeen. Australiassa ollessaan hän sai käytännön kokemusta englannin kielelleen, jota hän oli lukenut Lahden Yhteiskoulussa. Hän työskenteli kaksi vuotta Lahden Suuraseaman rakennusvaiheessa englannin kielen tutkijana ja myöhemmin opetti englantia Lahden Kansalaisopistossa. Lahdessa ollessaan hän suoritti kansainvälisen radiosähkötäjän kurssin.

1930-luvun lopulla Martti liittyi kauppalaivastoon, mutta hänet internettiin Hampurissa, Saksassa talvisodan aikana. Vuonna 1940 tammi-kuulla hän palasi Suomeen ja osallistui talvisotaan viestipataljoonan radioupseerina Tolvajärven suunnalla. Sodan jälkeen hän palasi merille, mutta jatkosodan jälkeen hänet internettiin Yhdysvalloissa. Sodan jälkeen hänet vapautettiin eristysleiriltä, hän palasi merille ja Suomeen vuonna 1947.

Hän työskenteli laivasähkötäjänä.

Martti piti musiikista ja erityisesti pianonsoitosta. Musiikki oli mieliharrastus ja tämän hän jakoi suomalaisten kanssa yhdessäolohetkissä Mount Isassa ja myöhemmin vanhusten kanssa Lahden vanhainkodissa. Pitkän ja mielenkiintoisen elämän jälkeen Martti Nyysinen menehtyi 90-vuotiaana pitkällisen sairauden muramana 9.9.1995 Lahdessa. •

Martti Nyysinen kuollut

• Pitäjän Sanomat 9.9.1995, Alli Hosialuoma, Orimattila

Radiosähkötäjä Martti Eljas Nyysinen kuoli 9. syyskuuta Lahdessa pitkällisen sairauden muramana. Hän oli syntynyt Orimattilassa 19.2.1905.

Martti Nyysisen elämään kertyi värikkään dokumentti-teen aineksia. Erottuaan Lahden yhteiskoulun VII-luokalta ja suoritettuaan RUK:n, hän lähti 1927 Australiaan,

jossa hän toimi tupakka- ja banaanifarmarina. Kotimaahan hän palasi 1935 ja toimi täällä pari vuotta Lahden Radioaseaman palveluksessa. Hän suoritti kansainvälisen radiosähkötäjäkurssin.

Kauppalaivaston palveluksessa ollessaan Martti Nyyssönen internoitiin Hampurissa. Kotimaahan hän pääsi palaamaan tammikuussa 1940. Talvisotaan hän osallistui Tolvajärven suunnalla viestipataljoona 14:n radioupseerina sekä vt. Adjutanttina. Sotilasarvoltaan hän oli res. upseeri.

Sodan jälkeen Martti Nyysinen lähti jälleen merille, mutta jatkosodan päätyttyä hänet internettiin Yhdysvalloissa. Päästyään palaamaan kotimaahan 1947 hän toimi laivasähkötäjänä.

Martti Nyysisen mieliharrastuksia oli musiikki, muun muassa pianonsoitto. 1920-luvulla hän oli mukana Lahden suojeluskunnan poikasoittokunnassa. Hän toimi nuoruudessaan myös Lahden Mailaveikoissa. •

Ari Kankkunen, Kanervakuja 6 A1, 78850 Varkaus
(017) 5564 315 / 040- 8253 304 / ari.kankkunen@saunalahti.fi

☐ Tietojani saa käyttää mahdollisessa julkaisussa (sukukirja)
☐ Ilmoittaudun Nyyssösten sukuseura ry:n jäseneksi

HENKILÖN TIEDOT / nimi:

Osoite / yhteystiedot	
Ammatti / koulutus	
Syntymäaika ja -paikka	
Kuolinaika ja -paikka	
Kuolinsyy	
Vihkimisaika ja -paikka	

Lapsi	Nimi	Syntymäaika	Syntymäpaikka	Kuolinaika	Kuolinpaikka
1.					
2.					
3.					
4.					
5.					
6.					
7.					
8.					
9.					
10.					
11.					
12.					

ISÄN TIEDOT / nimi:

Syntymäaika ja -paikka
Kuolinaika ja -paikka
Ammatti / koulutus

Vihkimisaika ja -paikka
ÄIDIN TIEDOT / nimi:

Syntymäaika ja -paikka
Kuolinaika ja -paikka
Ammatti / koulutus

PUOLISON TIEDOT / nimi:

Ammatti / koulutus

Syntymäaika ja -paikka

Kuolinaika ja -paikka

Kuolinsyy

PUOLISON ISÄN TIEDOT / nimi:

Syntymäaika ja -paikka
Kuolinaika ja -paikka
Ammatti / koulutus

Vihkimisaika ja -paikka
PUOLISON ÄIDIN TIEDOT / nimi:

Syntymäaika ja -paikka
Kuolinaika ja -paikka
Ammatti / koulutus

Mahdollisia lisätietoja (sisarukset, lastenlasten tiedot, muutot, harrastukset jne.). Jatka tarvittaessa kääntöpuolelle /erilliselle paperille

Plaana Oy | Hallituskatu 36 A | 90100 Oulu
puh. 0207 999 740 | fax. 0207 999 749 | www.plaana.fi

Seuratoiminnan tukijat

ABETONI

1955 **NYSSÖNEN**

Puukeskus

celsa
steelservice

LEMMINKÄINEN

PUUMERKKI

FINNSEMENTTI

**NISKA &
NYSSÖNEN OY**

RUUKKI
more with metals

FLINKENBERG
steel

novaholm

LOHJA RUDUS

FORCIT

**NURMIJÄRVEN
BETONI 09-250 6334**

RUSKON BETONI OY
VALMISBETONITEHDAS

VALMISBETONIT
Betonimassan pumppaus

**F3 FORSSAN
BETONI OY**
Pääkonttori 02071 55700
www.forssanbetoni.fi

onninen

SEEPSULA

HTM
TERÄS ON TAHTOLAJI

**PEKKANISKA
NOSTAA**
Puh. 010 6622 000

SAMPO
PANKKI

KUMUKO OY

LEIKKIKENTTÄ- JA PUISTOKALUSTEET
OY PIRESMA AB

S I S Ä - S A V O N
SÄHKÖ
oy
Herralantie 5A
77600 Suonenjoki
Puh. (017) 513 013 Fax (017) 513 012